

Reker ontdekt Swaagmans 'Commentatio' over dialect

Het boekje kreeg nauwelijks aandacht onder het 'dialectgeweld' rond de oratie van prof. dr. Siemon Reker, die daarmee de vorige week dinsdag zijn functie als hoogleraar Groninger taal en cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen officieel aanvaardde. Maar als een onderdeel van zijn oratie bood Reker tot besluit het boekwerkje 'Jan Sonius Swaagman Commentatio' uit. Commissaris der Koning Hand Alders van de provincie Groningen ontving daarvan - in zijn kwaliteit als voorzitter van het J.B. Scholtenfonds - een officieel exemplaar ervan, net als rector-magnificus Doeko Bosscher van de Groninger universiteit. Daar zat een stuk symboliek in. Reker wilde met zijn gebaar aangeven ingenomen te zijn met de samenwerking van provincie Groningen en universiteit op het gebied van het Gronings. De hoogleraar dankte er in ieder geval zijn benoeming aan en - wie weet - leidt deze samenwerking tot nog meer moois.

Het was het toetje na de maaltijd: de presentatie van het 'Commentatio' van Swaagman over het Groninger dialect uit 1825. In 1824 schreef de Academie van Stad en Provincie onder andere een wedstrijd uit over het dialect van deze provincie. Over de taal van de Stad én de provincie schrijven, dat konden maar weinigen.

De geboren Stadjer theologiestudent Jan Sonius Swaagman, later onder andere dominee in Stadskanaal en Onderdendam, won de prijs met een Latijnse verhandeling waar niemand naar taalde. Tot Reker het volkomen in vergetelheid geraakte werk onder het stof vandaan haalde. Hij stapte ermee naar zijn vroegere rector van het gymnasium, dr J. de Wit. De laatste maakte er een werkvertaling van. De gepolijste versie, van aantekeningen en een inleiding voorzien, staat nu in de speciale uitgave die ter gelegenheid van de oratie verscheen, inclusief het geleerde Latijnse origineel op de linkerbladzijden.

In de inleiding vermeldt Reker onder andere het droeve lot van Swaagman: hij overleefde diverse echtgenotes en werd op de Zuiderbegraafplaats in Groningen ter aarde besteld tegelijk met de vader van zijn schoonzoon.

Mochten Alders en Bosscher (beiden geen Groningers van huis uit) wat moeite hebben met het lezen over de geschiedenis van het Gronings of bijzonderheden van de Groninger grammatica, dan is er gelukkig voor hen nog de royale woordenlijst van Aiber tot Zwil of Swil - ook al Gronings in 1825.

MubN 16-3-02